

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ

*Ο Άνθρωπος, με τα συνεχώς εξελισσόμενα μέσα, που ο ίδιος ανέπτυξε, αποκτά απίθανα μεγάλο αριθμό πληροφοριών, αλλά η απόκτηση της αλήθειας, δηλαδή σαφούς εικόνας της πραγματικότητας, καθίσταται όλο και περισσότερο πιο πολύπλοκη υπόθεση. Ένα νέο «χάος» ειδήσεων δημιουργήθηκε. Το άλγος του Σίσυφου τον βαρύνει ακατάπαυτα. Ένα πρόβλημα επιλύει και αναφύονται πολύ περισσότερα. **Ο ίδιος ο άνθρωπος είναι ένας ζωντανός λογαριασμός και μάλιστα «ανοιχτός».** Κανείς, ούτε ο ίδιος, δεν μπορεί να προβλέψει τι θα προστεθεί ακόμη ή θα αφαιρεθεί, τι θα εξαλειφθεί ή τι θα μείνει ανεξόφλητο από χρεώσεις και τις πιστώσεις.*

*Η γνώση του ανθρώπινου είναι και ειδικότερα η αυτογνωσία είναι ένας μεγάλος άθλος. Το «γνώθι σαυτόν», που χάρισε στο Σωκράτη το θάνατο και την αθανασία, σήμερα το ξέρουμε, ότι σημαίνει την **ανυπολόγιστη αξία**, που έχει για τον άνθρωπο, η απόφαση να μάθει και να γνωρίσει τα όρια των δυνάμεών του.*

Ο ίδιος ο άνθρωπος παρά το ότι είναι το μοναδικό έμβιο ον, που μπορεί να θεωρήσει τον εαυτό του, ως αντικείμενο γνώσης, ακόμη και μετά από χιλιάδες έλλογου βίου δεν έχει πετύχει ορισμό του εαυτού του με συγκεκριμένο τρόπο.

*Ψάχνουμε χρόνια τώρα να βρούμε μια έννοια που να συμπεριλαμβάνει όλα τα ανθρώπινα στοιχεία. **Άνθρωπος, άτομο, υποκείμενο, πρόσωπο.** Από πού προέρχεται! Ποια είναι τα χαρακτηριστικά, που τον ξεχωρίζουν από τα άλλα έμβια όντα! Ποιος ο σκοπός του ερχομού του σε αυτόν τον κόσμο! Ποια η σχέση με τον Κόσμο και πως μπορεί να δοθεί νόημα στη ζωή του. Ποιες είναι οι δυνάμεις που τον παρακινούν σε ενέργειες! Το είναι του μένει σταθερό και αμετάβλητο ή μεταβάλλεται και πως; Η ιδιοσυστασία είναι απλή, σταθερή ή ίδια σε όλους τους ανθρώπους; Τεράστια και αναπάντητα ερωτήματα. **Και όμως η ζωή του ανθρώπου, με τη σημερινή μορφή του, ξεπερνά τις 200 000 χρόνια!***

*Εκείνο, όμως, που φαίνεται ότι μένει σχεδόν αμετάβλητο είναι η μόνιμη ανάγκη να «πολεμά» για την επιβίωσή του επάνω στη Γη. Ζει μέσα σε ένα πλήθος αποριών-προβλημάτων, δοκιμών, αποτυχιών και επιτυχιών. Σε μια αλληλουχία πλάνης και αλήθειας. **Σε μια εναλλαγή καλού και κακού και σε μια σύνθεση του ωραίου και άσχημου. Σε ένα κόσμο φόβου και γαλήνης.***

*Οι δυνάμεις του πηγάζουν από το «ρίζωμα» του στη Μεγάλη Φύση. Το ανθρώπινο ον έχει μέσα στον κώδικα της ιδιοσυστασίας του καταβολές από τους προγόνους του, ακόμη δεν μπορεί να επέμβει άμεσα σε αυτές, κανείς, όμως, δε γνωρίζει τι θα γίνει στο μέλλον. Δέχεται όμως, ως υποκείμενο, και ένα πλήθος επιρροές από την κοινωνία, όπου ζει, και τον πολιτισμό των λαών. **Τελικά, όμως, είναι το ίδιο το άτομο αντικείμενο επίδρασης μέσω της αγωγής και εκ μέρους του εαυτού του. Με την αγωγή μπορεί να αποκτήσει και άλλες ικανότητες, με τις οποίες θα κατορθώσει να αντιμετωπίσει το πλήθος των αναγκών, που του προκαλεί η ίδια η ζωή.***

*Ο πλούσιος νοητικός εξοπλισμός, σε συνδυασμό με συναισθηματικό και ενστιγματικό εσωτερικό του κόσμο, δηλαδή την εσωτερική πηγή ενέργειας, κάθε φορά τον καθιστά ικανό να αντιδρά και δρα με μια μεγάλη ισχύ, για το ατομικό και γενικό καλό. **Η θαυμάσια αυτή υλική, πνευματική, νοητική και ψυχική σύνθεση είναι η ανθρώπινη προσωπικότητα. Της προσωπικότητας την ανάπτυξη έχουν σκοπό η παιδεία και η αγωγή του ατόμου.***

*Στο σημείο αυτό θαρρούμε ότι πρέπει να τονιστεί ένα νέο στοιχείο. **Η άποψη της τελείωσης της προσωπικότητας, που θεωρείτο ως οδηγός και είχε ως προϋπόθεση μια πιο σταθερή κατάσταση στον κόσμο και θεωρούσε πιο συγκεκριμένες και σταθερές και ανακτήσιμες με την αγωγή ικανότητες του ανθρώπου αμφισβητείται με τα σημερινά δεδομένα των επιστημών.***

*Σήμερα η «ανθρωπινότητα» της προσωπικότητας εμφανίζεται, ως ανθρώπινη ενέργεια [«ισχύς»], προς και με τα πράγματα και τους συνανθρώπους. **Ενεργείται μέσω της γνώσης και οδηγεί στην αυτοπραγμάτωση του ατόμου. Μόνιμα πρότυπα δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν. Μόνον μια ιδανική ανθρώπινη εικόνα- ιδέα.***

Η δε μόρφωση του ατόμου σκοπεύει στην ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας, ως πρώτιστης αξίας και στην επικοινωνία-συνύπαρξη του προσώπου- αντικειμένου σε ένα νέο και εξελισσόμενο κόσμο υψηλής ανθρωπινότητας.

Το ανθρώπινο ενδιαίτημα.: Ο Πλανήτης μας.

*Ο μικρός πλανήτης μας, ακτίνας περίπου έξι χιλιάδες χιλιομέτρων, φαίνεται πολύ κοινός. Ορισμένα, όμως, χαρακτηριστικά του τού επέτρεψαν να παίξει ένα κεντρικό λόγο. Ένα πρώτο χάρισμα είναι η **απόσταση από τον Ήλιο**, η οποία είναι ακριβώς η κατάλληλη, ώστε να μπορεί το νερό στην επιφάνειά του*

να υπάρχει και σε υγρή και σε στερεή και σε αέρια κατάσταση. Εάν ο πλανήτης μας βρισκόταν λίγο πιο κοντά στον Ήλιο, το νερό θα ήταν μόνον ατμός, ενώ εάν βρισκόταν λίγο πιο μακριά, θα ήταν μόνο πάγος. Όταν υγρό το νερό μπόρεσε να δημιουργήσει ένα προστατευτικό στρώμα που εκτείνεται σε ολόκληρη σχεδόν την επιφάνεια, γι' αυτό αποκαλείται η Γη μας **υδρόγειος σφαίρα.**

Δεύτερο χαρακτηριστικό χάρισμα του πλανήτη μας είναι **μάζα του,** η οποία είναι τέτοια, ώστε τα αέρια που εκτοξεύτηκαν από τα ηφαίστεια στην διάρκεια των πρώτων φάσεων της ψύξης του συγκρατήθηκαν από **βαρυντική έλξη** και **δεν διασκορπίστηκαν στο Διάστημα.** Έτσι δημιουργήθηκε μια **ατμόσφαιρα,** δηλαδή ένα δεύτερο προστατευτικό στρώμα. Προφυλαγμένα με αυτά τα δύο «σκεπάσματα», τα προϊόντα των ακατάπαυστων και βίαιων χημικών αντιδράσεων που προκλήθηκαν από τις καταιγίδες ή από τις ηλιακές ακτίνες δεν καταστράφηκαν γρήγορα. Συσσωρεύτηκαν, επέδρασαν τα μεν στα δε, σχημάτισαν νέα συγκροτήματα.

Μια μέρα, (κατά τύχη!) παρήχθησαν δομές σε εκείνο που αποκαλούμε DNA. Όλα αυτά δεν έχουν τίποτε το μυστηριώδες. Αυτά η επιστήμη αναζητά, αλλά και πάλι ισχύει πάντα η **αρχή της επαληθευσιμότητας!** Δεν είναι παρά συνηθισμένο φαινόμενο των αλληλοεπιδράσεων ανάμεσα σε συγκροτήματα ατόμων, αλλά το αποτέλεσμα συνιστά ένα αποφασιστικό γεγονός: **επιτεύχθηκε μια αυτοαναπαραγωγή.** Κατ' αυτό τον τρόπο τέθηκε μια ασφαλιστική δικλείδα στο ρόλο της διάρκειας, ώστε να εμποδίζεται η οπισθοδρόμηση. **Η διάρκεια επέτρεψε την οικοδόμηση.**

Για τα αντικείμενα που είναι προικισμένα με DNA δημιουργήθηκε μια διακλάδωση και η διαδρομή προς την **πολυπλοκότητα έγινε μονόδρομος.** Προχωρούν χωρίς να κάνουν πίσω. Είναι ουσιαστικά οι οριστικοί νικητές στους αγώνες προς το πολύπλοκο, που εγκαινιάστηκαν κατά την **Μεγάλη Έκρηξη.** Συσσωρεύουν πλούτο, αναπτύσσουν νέες ικανότητες, εγκαθιστούν μεταβολισμούς που τους επιτρέπουν να αντιδρούν, να προσαρμολογούνται, να «ζουν».

Είναι ακόμη αντικείμενα, αλλά οι επιδεξιότητες τους είναι τέτοιες ώστε να αντιμετωπίζονται ως «όντα». Δεν υπήρξε εμφάνιση της ζωής, μέσα όμως στην ποικιλία των δυνατοτήτων εμφανίστηκε μια **οδός που επιτάχυνε την πορεία προς την πολυπλοκότητα.** Η έκσταση δεν μειώνεται μπροστά στο αποτέλεσμα. Αντί όμως να θεωρήσουμε τα έμβια όντα ως αποτέλεσμα ενός μικρού θαύματος, τα επανεντάσσουμε στην ομάδα των προϊόντων του Σύμπαντος και ο θαυμασμός μας επεκτείνεται στο σύνολό του: τι Σύμπαν είναι αυτό που υπήρξε ικανό να γεννήσει με τη δική του δύναμη τέτοια αντικείμενα!

Ο θαυμασμός πολλαπλασιάζεται όταν συνειδητοποιήσουμε ότι μεταξύ των αντικειμένων αυτών ορισμένα έχουν την ικανότητα να θαυμάζουν.

Πρόσφατα ο άνθρωπος διαπίστωσε ότι η Γη μας είναι **πεπερασμένη.** Ακόμη όμως δεν το έχουμε συνειδητοποιήσει απόλυτα. **Συμπεριφερόμαστε, όπως τα ανέμελα παιδιά, που είναι πεπεισμένα ότι θα βρίσκουν γύρω τους απεριόριστα όλα όσα χρειάζονται.**

Ο πολιτισμός μας σημαδεύτηκε βαθεία από την περιβόητη θεϊκή επιταγή: **«αυξάνεσθε και πληθύνεσθε και πληρώσατε την Γην».** Αυτό φυσικά μπορούσε να έχει νόημα όταν ο ανθρώπινος πληθυσμός ήταν λίγα εκατομμύρια. Οι άνθρωποι έφτασαν τον πληθυσμό του ενός εκατομμυρίου μόλις πριν από 35 000 ή 40 000 χρόνια, στην αυγή της παλαιολιθικής εποχής. Η επιινόηση αποδοτικότερων εργαλείων κνηγίου επέτρεψε τότε στους ανθρώπους να φθάσουν τα πέντε εκατομμύρια. Η επιινόηση της κτηνοτροφίας, της γεωργίας και της γραφής και η έναρξη σχηματισμού μόνιμων οικισμών προκάλεσαν, πριν από 8000 ή 10 000 χρόνια, το δεκαπλασιασμό του πληθυσμού. **Ακολούθησε μια αργή αύξηση που έφερε τον πληθυσμό στα 250 εκατομμύρια την εποχή του Ιησού Χριστού.** Κατόπιν, επί 1500 χρόνια αυτό το επίπεδο παρέμεινε σχετικά σταθερό και στη συνέχεια επήλθε η έκρηξη: 500 εκατομμύρια το 1600, 1,5 δισεκατομμύριο το 1900, 8 δισεκατομμύρια σήμερα και ίσως τα 12 δισεκατομμύρια μέσα σε ένα αιώνα από τώρα.

Η αναφορά της αύξησης του αριθμού των ανθρώπων αντιμετωπίζεται με χλευαστικό σκεπτικισμό από αυτούς που γνωρίζουν πόσο οι προβλέψεις διαψεύδονται συστηματικά από τα γεγονότα. Και όμως οι **προβλέψεις δεν διαψεύδονται πάντοτε..** Το προσδόκιμο μέσο όριο συνεχώς αυξάνεται με την πρόοδο ενάντια στις ασθένειες, ώστε να έχει φθάσει σε πολλές χώρες τα 75 έτη. Η πρόοδος στην υγιεινή που αναγκάζει τον θάνατο να υποχωρήσει, καθώς αναπτύσσονται οι ανθρώπινες κοινωνίες, τελικά, ίσως, προκαλέσει μια **«δημογραφική έκρηξη».**

Τα παιδιά μας πιθανόν να αντιμετωπίσουν το δίλημμα: Πάνω σε ένα κορεσμένο από ανθρώπους πλανήτη, η ευτυχία της αποτροπής του θανάτου ενός παιδιού θα πληρώνεται αναγκαστικά με την υποχρέωση να **εμποδίζεται η γέννηση, ή καλύτερα, η σύλληψη ενός άλλου.** Η τεκνοποίηση, που από την εμφάνιση του είδους μας επιβλήθηκε, ως απόλυτο καθήκον, θα γίνεται **δικαίωμα αυστηρώς περιορισμένο.**

Η εντολή του Θεού, όπως αναφέρεται στη Βίβλο δεν σταματά στο «πληρώσατε την Γην», αλλά επιβάλλει και το: **«...κατακυριεύσατε αυτής».** Μήπως άραγε μπορούμε να πούμε: «η εντολή Σας εκτελέσθη»

κε. Και τώρα τι κάνουμε!!!». Η καθυπόταξη έμοιαζε εντελώς ουτοπική πριν από τρεις χιλιάδες χρόνια. Οι άνθρωποι είναι τόσο ευάλωτοι, τόσο αδύναμοι απέναντι στις επιθέσεις των άλλων ειδών, στις δυνάμεις της φύσεως, στις αρρώστιες.

Μέσα στο Σύμπαν όλα υπακούουν. Οι πλανήτες ακολουθούν τις τροχιές τους, που είναι αποτέλεσμα των βαρυτικών δυνάμεων. Τα άτομα έλκονται ή απωθούνται ανάλογα με τα ηλεκτρικά τους φορτία. Τα έμβια όντα είναι ικανά για κάποιες αντιδράσεις, αλλά ακολουθούν τυφλά τις οδηγίες της **γενετικής του κληρονομιάς.**

Σύμφωνα, όμως, με την ειμαρμένη του ανθρώπου έχει μια **παράδοξη εντολή να εκτελέσει.** Να εξασφαλίζει την υπακοή από αυτά που τον περιβάλλουν ήτοι να υποτάξει τη ΓΗ και ό,τι υπάρχει σ' αυτή. **Ήτοι να γίνει κύριος του Κόσμου!!**

Για τη σημερινή αναπτυσσόμενη επιστήμη δεν πρόκειται φυσικά για μια εντολή άνωθεν, αλλά ένα **αποτέλεσμα μια διαδικασίας εξέλιξης.** (Συνέχεια στο επόμενο).

Δημήτρης Μπάκας
26 Ιαν. 2023